

Een mooie toekomst voor groepstherapie?

Afgelopen najaar vroeg ik een zaal met tweehonderd psychologen wie van hen op dat moment een therapiegroep begeleidde. Meer dan de helft van de aanwezigen stak de hand op. Op mijn vraag welke opleiding ze hiervoor hadden genoten, was de respons een stuk minder. De meesten hadden weleens een cursus gevolgd en een aantal van hen had zelfs supervisie over groepstherapie gehad. Maar slechts één deelnemer aan deze bijeenkomst bleek lid te zijn van de NVGP. Het blijft een vreemde paradox: groepstherapie is ongemeen populair, maar de meeste zorgprofessionals voelen zich niet geroepen om hiervoor een specifieke opleiding te volgen.

Nochtans was er veel enthousiasme over groepstherapie voelbaar op deze 24ste Psychologenconferentie bij GGZ Noord-Holland-Noord (Heiloo, 12 oktober 2023). Tijdens mijn ochtendlezing toonde ik enkele fragmenten uit de eendaagse leertherapiegroep die we in samenwerking met Psyflix hebben opgenomen (Psyflix, 2023) als demonstratie van het interpersoonlijke model van Yalom & Leszcz. Veel jonge collega's hadden werkelijk geen idee hoe het er in zo'n ongestructureerde groep aan toegaat. In de workshop's middags gingen we nader met elkaar in gesprek over twee langere videofragmenten met als thema's de 'hier en nu'-focus en gepaste transparantie door de therapeut.

De gretigheid waarmee deze collega's vragen stelden en alles in zich opnamen, was werkelijk hartverwarmend. Het heeft mij eens te meer gesterkt in het belang van onze NVGP-missie: de kracht en schoonheid van groepstherapie voluit blijven uitdragen! Het goede nieuws: gelukkig kiezen steeds meer collega's voor een van onze opleidingstrajecten en neemt het aantal leden van de NVGP sinds enkele jaren weer gestaag toe.

Als bestuur hebben we voor 2023-2024 drie nieuwe beleidsprioriteiten gesteld.

De NVGP als kwaliteitskeurmerk

Op 7 november 2022 heeft de minister van VWS zich akkoord verklaard met een nieuwe beroepenstructuur voor de psychologische zorg (VWS, 2022). Voor de psychologische beroepen in de Wet BIG komt er één breed basisberoep: de gezondheidszorgpsycholoog-generalist (BIG artikel 3). Die kan zich vervolgens op twee manieren verder specialiseren: tot klinisch psycholoog-psychotherapeut (KP-PT) of tot klinisch neuropsycholoog (KNP). Het specialisme KP-PT combineert het huidige specialisme KP en het huidige basisberoep PT in één specialisme (BIG artikel 14).

Deze nieuwe beroepenstructuur voorziet in

een openbaar landelijk register waarin elke professional naast de BIG-beroepstitel ook één of meerdere aantekeningen van een methodische expertise (bijvoorbeeld: groepstherapie) kan laten opnemen. De bedoeling daarvan is dat de cliënt, naaste en verwijzer in één overzicht het geheel aan kwalificaties van de BIG-geregistreerde psycholoog kunnen inzien (NIP, NVGzP & NVP, 2020). Het register zou per 1 januari 2024 van start moeten gaan.

De NVGP neemt als specialistische psychotherapievereniging deel aan het opzetten van dit register en behartigt de belangen van onze leden. De afgelopen maanden heeft intensief overleg plaatsgevonden met een aantal zusterverenigingen zoals NVRG, NVVP, VPeP en VKJP om tot een gezamenlijk standpunt te komen over opzet, toelatingscriteria en beheer van het register. NVGP-bestuurslid Mark van der Meer heeft dit standpunt met verve verdedigd in de werkgroep Overzichtsregister van het programma Beroepenstructuur psychologische zorg van de NIP en de NVP.

De verwachting bij het ter perse gaan van dit nummer van *Groepen* is dat onze leden met een registratie als groepstherapeut-NVGP of specialistisch groepstherapeut-NVGP allen per 1 januari 2024 in het Overzichtsregister zullen worden opgenomen, uiteraard mits zij beschikken over een van de eerder vermelde BIG-registraties.

Evenwel: een van de voorwaarden tot opname in het landelijke register is dat de specialistische psychotherapieverenigingen (door de NIP en de NVP overigens 'wetenschappelijke verenigingen' genoemd) voor hun leden een systeem van herregistratie hanteren. De NVGP kende al een herregistratieprocedure voor haar opleiders en vanaf 1 januari 2025

zal elke specialistische groepstherapeut-NVGP zich ook moeten herregistreren (NVGP, 2019). Dit betekent dat men in de periode 2020-2024 minimaal twaalf bijscholingspunten moeten hebben behaald bij door de NVGP erkende scholingsactiviteiten én over een geldige BIG-registratie als gz-psycholoog, psychotherapeut, klinisch psycholoog of psychiater dient te beschikken. Indien we ook onze leden met het basislidmaatschap groepstherapeut-NVGP in het Overzichtsregister willen laten opnemen, zullen er wellicht ook voor hen herregistratie-eisen moeten worden geformuleerd. Onze Opleidingscommissie buigt zich hierover en zal voor alle herregistraties een eenvoudige herregistratieprocedure met een minimum aan administratieve handelingen ontwikkelen.

Zodra er meer duidelijk is over het Overzichtsregister en hoe dit zich zal verhouden tot onze NVGP-criteria voor herregistratie, zullen we onze leden hierover informeren. Sowieso plannen we een artikel over de NVGP-opleidingsroutes, onze herregistratieprocedure en de definitieve vorm van het Overzichtsregister in het maartnummer van *Groepen*.

De rol van de ervaringsdeskundige

Bij het promoten van groepstherapie is het slim om onze cliënten vaker zelf aan het woord te laten. Zo is er naar aanleiding van het verschijnen van het nieuwe *Leerboek Groepspsychotherapie* in samenwerking met uitgeverij Boom een podcast gemaakt (Verhagen & ter Haar, 2023). In twee afleveringen hiervan getuigen cliënten over hun persoonlijke beleving van groepstherapie. En momenteel werken onze NVGP-be-

stuursleden Monique Leferink op Reinink en Marien Klein aan een interviewproject waar- bij cliënten vertellen over hun ervaringen in een therapiegroep. Zij lieten zich inspireren door een soortgelijk boek van de Vlaamse psychoanalyticus en groepstherapeut Mark Kinet over de ervaringen van cliënten met psychoanalytische psychotherapie (Kinet, 2022). Een groot aantal collega's en hun cliënten hebben hun medewerking toegezegd zodat we een ruim palet aan groepstherapieën kunnen tonen. *Coming soon!*

In onze therapiegroepen leggen we ons oor natuurlijk al lang te luisteren bij wat cliënten te vertellen hebben, maar ook beleidsmatig willen we als vereniging meer aansluiting zoeken bij het cliëntperspectief. Vorig jaar is er al contact geweest met cliëntenvereniging MIND rond onze protest- actie over de tarieven voor groepsconsulten in het zorgprestatiemodel (ZPM). De toen opgebouwde goede verstandhouding met MIND willen we bestendigen en verder uit- breiden naar andere cliëntenverenigingen. Bij veel ggz-instellingen is de ervaringsdes- kundige niet langer weg te denken uit het zorgaanbod. Daarom heeft het bestuur afgelopen september twee ervaringsdes- kundigen uitgenodigd om deel te nemen aan onze jaarlijkse inspiratiebijeenkomst van vertegenwoordigers van commissies en sectoren van de NVGP. Zij vertelden over hun groep Het Wachten Waard: een pilot bij Altrecht waarbij mensen die op de wachtlijst staan (vóór de intake) in een groep, geleid door ervaringsdeskundigen worden voor- bereid op de behandeling. Dit is een mooi voorbeeld van hoe in herstelacademies steeds meer groepen voor en door (ex)cliën- ten worden opgezet.

Er vond een vruchtbaar gesprek plaats over wat groepstherapeuten en ervaringsdeskun- digen van elkaar zouden kunnen leren. Een ervaringsdeskundige kan bij uitstek aanslui- ten bij het perspectief van de cliënt en ons bijvoorbeeld wijzen op subtiele vormen van stigmatisering. Anderzijds hadden de aan- wezige ervaringsdeskundigen behoefte aan meer handvatten in het omgaan met groeps- dynamiek. Zij doen nu veel op intuïtie en zouden meer theoretische houvast kunnen gebruiken bij uitdagende groepssituaties. Zo ontstond het idee voor een variant van onze NVGP-basis cursus groepsdynamica op maat voor ervaringsdeskundigen. We gaan hierover in gesprek met de Vereniging van Ervaringsdeskundigen (VvEd) en met instituten die een opleiding tot ervarings- deskundige aanbieden.

Meerjarenbeleidsplannen

Het vorige meerjarenbeleidsplan omspande de periode 2021-2023 en loopt dus op zijn einde. Terugkijkend is veel gerealiseerd van de destijds gestelde doelen:

- 'NVGP levensvatbaar houden door leden- aantal te stabiliseren (2021) en 10% te vergroten met vooral aandacht voor aan- trekken van jonge leden (2022).' Dit is gelukt! Terwijl we in 2020 nog onder de 500 leden waren gezakt (te weten: 488 leden) telt onze vereniging momenteel 553 leden.
- 'Blijven uitdragen van kennis en kunde waarbij sociale media op geïntegreerde wijze met de website zullen worden inge- zet.' Wie de NVGP volgt op LinkedIn kan het niet zijn ontgaan dat we actiever zijn op de sociale media. Zo heeft onze ge- slaagde protestactie over het ZPM behalve

een betere financiering voor de groepsconsulten ons als vereniging ook de nodige publiciteit opgeleverd: de LinkedIn-post hierover is meer dan 25.000 (!) keer bekeken. Ook is de website vernieuwd, met een frisse moderne uitstraling en meer beeldmateriaal, zoals promotiefilmpjes over de praktijkrichtlijnen.

- 'Ondersteunen van wetenschappelijk onderzoek naar groepsdynamica en groepstherapie.' Hier past een genuanceerd oordeel. Het door ons vorige bestuur geambieerde landelijke onderzoeksproject is helaas niet van de grond gekomen. Wellicht was het zelf initiëren van een grootschalig wetenschappelijk onderzoek toch te hoog gegrepen voor onze vereniging. Daar staat tegenover dat in samenwerking met de NVP een factsheet over de wetenschappelijke evidentie voor groepstherapie is gepubliceerd (NVP, 2021). En dat we de krachten van de voormalige wetenschapscommissie en de werkgroep Praktijkrichtlijnen hebben gebundeld in een nieuwe commissie Wetenschap en praktijk. Een aantal collega's dat reeds praktijkgericht onderzoek doet naar groepstherapie heeft zich hiervoor gemeld. Door aan te sluiten bij reeds lopend, beloftevol wetenschappelijk onderzoek denken we meer kans te maken op succes. De ggz-instellingen en universiteiten waaraan zij verbonden zijn, beschikken immers over de benodigde financiële middelen en onderzoekscapaciteit om trajecten tot een goed einde te brengen.
- 'Onderzoeken of het verbreden van de aandachtsgebieden binnen de vereniging wenselijk is.' Met de oprichting van de sector De Maatschappij als Groep is ge-

hoor gegeven aan de wens om onze kennis over groepsdynamica toe te passen op maatschappelijke processen en hiermee naar buiten te treden. Daarnaast beschikt de NVGP over een zeer actieve sector Psychodrama die voortaan niet één maar twee studiedagen per jaar zal organiseren. En er wordt nagedacht over de oprichting van een derde sector in samenwerking met de Vereniging Balint Nederland.

Kortom: we zijn aardig op weg om 'een warm en verbindend thuis te worden voor professionals die met groepen werken' (Aalders & Sanders, 2021) en u mag erop rekenen dat we verder zullen werken aan dit project. Tijdens de reeds genoemde inspiratiebijeenkomst heeft het bestuur input opgehaald voor een nieuw meerjarenbeleidsplan voor de periode 2024-2027. De contouren hiervan zullen worden gepresenteerd op de algemene ledenvergadering van 5 juni aanstaande.

Twee cadeautjes voor het nieuwe jaar

Allereerst is er goed nieuws te melden over de vergoeding van groepstherapie. Een van de knelpunten in het ZPM was en is de tijds-eenheid van 30 minuten voor groepsconsulten (Aalders, Daemen & van Hest, 2021). Voor een groepsconsult van bijvoorbeeld 60 minuten wordt een vork tussen 60 en 89 minuten gehanteerd. Pas vanaf 90 minuten effectieve directe tijd mag men een hoger tarief aanrekenen. Een groep van bijvoorbeeld 75 minuten krijgt hierdoor momenteel slechts het tarief van 60 minuten. En laat men nu net in deeltijdbehandelingen vaak groepssessies van 75 minuten aanbieden. Daarom hebben wij de Nederlandse Zorg-

autoriteit (NZa) al begin 2022 verzocht om het tijdsinterval te verlagen naar eenheden van 15 minuten (Daemen, Aalders & van der Meer (2022). Hoewel de NZa destijds erkende dat 30 minuten als tijdseenheid 'in de praktijk te ruim gekozen blijkt te zijn omdat gemiddeld 35% van de groepsconsulten eindigt op het kwartier', kon dit euvel niet meteen worden verholpen vanwege 'de impact op de agendasoftware van de zorg-aanbieders' (NZa, 2022).

Maar nu is het eindelijk zover: vanaf 1 januari 2024 wordt het mogelijk om in het ZPM groepsconsulten in veelvoud van 15 minuten te registreren (NZa, 2023). En dus voor een groep van bijvoorbeeld 75 minuten een billijk tarief te krijgen (namelijk voor 75 minuten in plaats van voor slechts 60 minuten). Dit is andermaal een stap vooruit in onze strijd voor een financieel gelijk speelveld tussen individuele en groeps-therapie, waardoor er op inhoudelijke gronden een keuze kan worden gemaakt voor het een of het ander.

Nog veel blijer word ik van een studie verschenen in *American Psychologist* over de macro-economische kosteneffectiviteit van groepstherapie (Whittingham et al., 2023). De auteurs berekenden de opbrengsten voor de Amerikaanse ggz in de VS indien men 10% meer groepstherapie zou aanbieden dan nu: er zouden in één klap 3,5 miljoen cliënten kunnen worden geholpen die momenteel op wachtlijsten staan, terwijl het de ziektekostenverzekering een besparing van 5,6 miljard dollar zou opleveren! Wie berekent dit een keer voor Nederland? Van Whittingham en zijn collega's moeten de uitgespaarde financiële middelen wel naar de ggz terugvloeien, bijvoorbeeld om te investeren in het opleiden van meer groepstherapeuten. En zo zijn we weer bij onze missie aanbeland: het uitdragen van de meerwaarde van ons mooie vak.

Marc Daemen

Refereren aan:

Daemen, M. (2023). Een mooie toekomst voor groepstherapie? *Groepen. Tijdschrift voor groepsdynamica & groepspsychotherapie*, 18(4), p. 11-16.

Literatuur

Aalders, H. & Sanders, T. (2021). *Meerjarenbeleidsplan NVGP 2021-2023*. Presentatie tijdens de Algemene Ledenvergadering van de NVGP op 2-6-21.

Aalders, H., Daemen, M.H.L. & Hest, K. van (2021). Het zorgprestatie-model. Wat betekent dat voor groepsbehandelingen? *Groepen. Tijdschrift voor Groepsdynamica & Groepspsychotherapie*, 16(4), p. 10-23.

Daemen, M.H.L., Aalders, H. & Meer, M. van der (2022). Het zorgprestatie-model, deel 2. *Groepen. Tijdschrift voor groepsdynamica & groepspsychotherapie*, 17(4), p. 9-23.

Kinet, M. (2022). *Beter en wijzer door psychotherapie*. Antwerpen: Gompel & Svacina.

Psyflix (2023). *Groepspsychotherapie: het interpersoonlijke model, met Marc Daemen*.
Videoreeks over groepstherapie door NVGP en Psyflix, te bekijken via www.psyflix.net.

NIP, NVGzP & NVP (2020). *Een vernieuwde structuur voor de academische beroepen in de psychologische zorg*. Utrecht. Geraadpleegd op 14-10-23 via <https://assets.psychotherapie.nl/p/229378/files/NVPdocs/Advies-beroepenstructuur-psychologische-zorg-definitieve-versie-12-okt-2020.pdf>.

NVGP (2019). *Opleidingsreglement*. Artikel 24, p. 8. Geraadpleegd op 14-10-23 via <https://www.groepspsychotherapie.nl/reglementen/opleidingsreglement/>.

NVGP (2022). *Sector De Maatschappij als Groep*. Geraadpleegd op 14-10-23 via <https://www.groepspsychotherapie.nl/de-maatschappij-als-groep/>.

NVP (2021). *Factsheet Groepspsychotherapie bij volwassenen. Stand van wetenschap en praktijk*.
Geraadpleegd op 14-10-23 via https://www.groepspsychotherapie.nl/nvgp/_sitefiles/file/wetenschapscie/nvp_factsheet-2021-groepspsychotherapie-bij-volwassenen.pdf.

Nederlandse Zorgautoriteit (2022). *Verantwoording onderhoud zorgprestatiemodel 2023*.
Memo 21 juni 2022. Geraadpleegd op 14-10-23 via https://puc.overheid.nl/nza/doc/PUC_716148_22/.

Nederlandse Zorgautoriteit (2023). *Overzicht wijzigingen veldafspraken 2024 ten opzichte van veldafspraken 2023*. Geraadpleegd op 14-10-23 via <https://www.zorgprestatiemodel.nl/content/uploads/2023/07/20230707-Overzicht-wijzigingen-veldafspraken-2024.pdf>.

Verhagen, P. & Haar, A. ter (2023). *Podcast Groepspsychotherapie*. Geraadpleegd op 14-10-23 via https://www.boompsychologie.nl/product/100-11116_Leerboek-groepspsychotherapie#extra.

VWS (2022). *Meer duidelijkheid in beroepenstructuur psychologische zorg*. Nieuwsbericht geraadpleegd op 14-10-23 via <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/11/07/meer-duidelijkheid-in-beroepen-structuur-psychologische-zorg>.

Whittingham, M., Marmarosh, C.L., Mallow, P. & Scherer, M. (2023). Mental health care equity and access: A group therapy solution. In: *American Psychologist*, 78(2), p. 119–133.

.....